

qui renuit. Ego autem confestim ut hoc novi, vidi præfatum archiepiscopum, voluique ei affirmare directum et de me et de conjugē mea et de omnibus meis in iudicio sui diocēsi episcoporum et episcopi Arolato per decem millia solidos; qui renuit. Deinde in iudicio legati apostolici et hujus sanctæ synodi; et hunc sprevit. Ad ultimum vero exclamavi sanctum Petrum et iudicium domni apostolici ut irem coram eo, et in ejus manu ei affirmarem directum. Hunc multo parvipendit; sed excommunicavit inclementer atque injuste me et meam uxorem, meosque infantes, et omnem nostram terram, tam crudeliter, ita ut nullus ibi baptizetur (3), nec communicetur, nec sepeliatur. Nos autem, nisi timor Dei esset, parvi penderemus suam excommunicationem, quem tot malis novimus sceleratum, et a papa Victore cum cxx episcopis anathematizatum (4), et Simoniacum, qui omnes ordines suos vendidit, qui omnes episcopos, taceam de alienis, sed omnes quos in mea terra ordinavit, usque ad novissimum quadrantem redimere fecit. Quod si non creditis, Lutevensem requirite episcopum et Helenensem et hi hoc vobis te-

stificentur, qui ab eo sunt ordinati. Neque ecclesias meæ terræ consecrare voluit, donec datum earum tenuit. Nuper autem duos meos milites venientes ex vigilia sanctæ Salvatoris Anianæ, die Epiphaniæ, jubente atque suffragante, sunt capti et tenti, et eos qui illos ceperunt patrocinat, et dat eis solidatas. Ideo ego Berengarius præfatus hanc vobis et Domino Deo facio querimoniam, et postulo justitiam; quam nisi impetravero, suæ excommunicationi parvi pendero, et in meam terram treguam nullam tenebo, neque iudicium apostolici amplius acclamabo.

Quod ego Berengarius ita superius quoror ad legatos summi pontificis superius, et ad cunctos episcopos et abbates, quoniam ad synodum Arelati conabam ostendere. Sed quoniam nihil profuit, ad domnum apostolicum ideo libens mittere curavi. Quem rogo, per Deum et sanctum Petrum, ut ab hac excommunicatione me absolvat, meoque præsulī de me satisfaciāt, quoniam usque Romam ego libentius satisfacere ire non ambigo; ille, nisi ligatus, unquam sponte non ibit.

(3) *Nullus ibi baptizetur.* Durum illud ac valde inhumanum, et prorsus contrarium regulis ecclesiasticis, quæ tempore interdicti servant locum humanitati, concedentes baptismum parvulorum, pœnitentias morientium, viaticum in exitu mortis, sepulcrum clericorum, pauperum, peregrinorum, et infantium a bimatu et infra, benedictiones nuptiales, purificationes mulierum, prout in variis regionibus regulæ variant. In universum tamen affirmare licet, tempore interdicti permissum fuisse baptismum parvulorum, itemque pœnitentiam morientium. Vide

cap., *Inquisitioni tuæ*, De sentent. excomm. BALUZ.

(4) *Anathematizatum.* Nimirum in concilio Florentino, quod a papa Victore II habitum fuerat anno superiore. Cui concilio interfuisse cxx episcopos debet hic locus. Ad eam porro Guifredi Narbonensis excommunicationem respexisse videtur Gregorius VII, dum hæc in concilio Romano sanciebat anno 1078: *Renovamus etiam excommunicationem a prædecessoribus nostris factam super Guifredum archiepiscopum Narbonensem, et absque ulla recuperationis spe ab episcopali officio eum submoveremus.* lb.

ANNO DOMINI MLVII.

THEUZO

EREMITA ET MONACHUS S. MARIE DE FLORENTIA.

NOTITIA HISTORICA

(*Annales Camaldulenses*, tom. II, pag. 163)

Distinguendus est Theuzo eremita et monachus Sanctæ Mariæ de Florentia ab alio celebri et beato Theuzone, sancti Joannis Gualberti discipulo, qui eodem tempore vivebat; de quo consulendi auctores Vallumbrosani. Alius pariter videtur a *Theuzone monacho et indigno sacerdote*, qui se subscribit post Petrum, hujus nominis secundum, abbatem Sanctæ Mariæ Florentiæ, in charta restorationis cujusdam hospitalis apud Puccinellium (*Chron. abbat. Florent.*, p. 254); nam Theuzo eremita verisimiliter non fuit sacerdos; *sacramenta* enim, teste Damiano, *divina per totius anni circulum non nisi semel, et tum non a sui monasterii sacerdotibus, sed aliunde quaesitis* percipiebat. Alius denum est a Theuzone

monacho, cujus interventu Prataliense monasterium sub sua protectione recepere anno 1002 Otto II, et anno 1020 Henricus, imperatores. Putatur Theuzo eremita auctor Commentarii in Regulam sancti Patris Benedicti, quem dicavit episcopo Odelrico-Brixianus hujus nominis antistes vivebat anno 1027, et decessit anno 1048. Alter Odelricus Firmanus episcopus subscripsit concilio Romano anno 1059, cui etiam epistolam dedit circa annum 1061 Damianus. Potuit tamen ipsius Commentarii auctor esse alter esse Theuzo monachus pariter Florentiæ abbatæ, vel aliquis alius ejusdem nominis monachus; imo pignus daremus Theuzonem hujusce Commentarii scriptorem requirendum esse inter Mediola-

nenses monachos. Integrum opus percurramus, nullibique se auctor prodit aliquo iudicio, nisi capite 14, ubi inquirens quomodo peragenda sint vigiliae in natalitiis sanctorum, exemplum offert Ecclesiae Mediolanensis, ubi corpora servantur et coluntur sancti Ambrosii et sanctorum Gervasii et Protasii. Et capite 61 loquens de monachis peregrinis, ac exemplum adducens formatarum epistolarum, quas scribere debent abbates episcopis, haec verba habet: *Venerabili Christicolarum vita decorato, plus celo quam terrae vicino, domno ill. praesuli venerando ill.*

A Mediolanensis monasterii abbas perpetuae felicitatis obpudia atque angelicorum synaxis consortia. Praeter exemplar chartarum huius Commentarii Theuzonis, quod asservari in abbazia Florentina sub num. 58 asserit Mabillonius, quodque saeculo XVI fuit conscriptum, nitidissimum alterum exemplar membraceum, saeculo XIV vel XV exaratum, servant monachi nostri Sancti Mathiae de Muriano, ex quo etiam epistolam ipsius nuncupatoriam ad Odelricum, quae praefixa est Commentario seu potius collectioni ex dictis praecedentium Patrum, damus.

PROLOGUS

EXPOSITIONIS REGULAE S. P. N. BENEDICTI ABBATIS

Scriptus a THEUZONE monacho.

(*Annal. Camald.*, tom. II, Append. p. 156, ex codice saeculi XIII monasterii S. Mathiae de Muriano Venetiarum.)

INCIPIT EXPOSITIO REGULAE BEATI BENEDICTI ABBATIS.

Veræ dilectionis prerogativa circumfluo domno ODELRICO venerabili episcopo, Theuzo peccator perpetuae felicitatis obsonia, ac perpetuae indeficientia fidelitatis emolumenta.

Quaquam, mi venerande Pater, beati Patris Benedicti Regulæ dicta in plerisque videantur aperta esse et dilucida, tamen in quibusdam minus studiosis, et, ut ita dicam, imitari et scire nolentibus, non facile sunt patentia, secundum quod illorum demonstrant opera. Qui si vel leviter accedendi postularent introitum, confestim sibi quoad interiora penetrare possent, ostium invenirent apertum. Clavis enim ejusdem ostii continue ibidem dependens, non se abduceret a manu libenter operire volentis. Quo si quis semel intrasse fuerit dignus, ulterius de caducis atque terrenis incommodis non existeret C

ingratus; sed quia, ut ait beatus Gregorius, degustare nolumus dulcedinem intus nobis paratam, amamus foris iniseri famem nostram: propterea ego ex dictis praecedentium Patrum hoc strictum breviterque perstrinxî opusculum, non penitus a me editum, sed ex alienis laboribus carptum, ne forte sibi quis velit excusationis asciscere malum, nudum Regulæ non posset carpere textum. Denique eundem textum, particulatim per congrua loca divisum, ordinans, virgulas, quo facilius quidquid ex eo quaeritur inveniri possit, praenotavi. Hanc igitur collectionem vestrae paternitati examinandam offerre curavi, ut, si forte ad æmulum manus delata fuerit, non ibi quidquam quod canis dente corrodant, sed potius ad eos ab infelice peritua removeat, reperire queant. Valete.

ANNO DOMINI MLVIII.

ODO MONACHUS FOSSATENSIS

NOTITIA HISTORICA.

(*FABRIC. Bibliotheca mediæ et infimæ Latinitatis*, tom. IV, pag. 158.)

Odo, monachus Fossatensis, scripsit anno 1058 vitam domni Burchardi comitis Melodunensis, qui apud Hugonem Capetum et Robertum ejus filium gratiosus, diem obiit A. 1012. Exstat in Brolii vive

Jacobi du Breul, Benedictini supplemento Antiquitatum Parisiensium, Paris. 1614, 4, et in Andreæ du Chesne, t. IV Scriptorum de rebus Francorum, p. 115, et Gallice, Sebastiano Roulliardo interprete